

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyně: **M. K.**, zast. Mgr. Zdeňkem Honzíkem, advokátem se sídlem AK Plzeň, Plynární 6, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 7. 2005, č. j. 61 Az 215/2004 – 17,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem ze dne 4. 7. 2005, č. j. 61 Az 215/2004 - 17, zamítl Krajský soud v Ostravě žalobu žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného Ministerstva vnitra ČR ze dne 2. 12. 2004, č. j. OAM-3402/VL-10-04-2004, kterým byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná žádost žalobkyně o udělení azylu dle ust. § 16 odst. 1 písm. g) zák. č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v platném znění (dále jen „zákon o azylu“).

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost.

V kasační stížnosti, podané proti rozsudku krajského soudu, stěžovatelka uplatňuje důvod obsažený v ust. § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.). V kasační stížnosti stěžovatelka uvádí, že krajský soud opírá svá skutková zjištění o spisový materiál žalovaného, když je z něho zřejmé, že o azyl požádala stěžovatelka z důvodů nespokojenosti s ekonomickou situací v domovském státě, což nelze podřadit pod důvody uvedené v ustanovení § 12 zákona o azylu. S tímto rozhodnutím stěžovatelka nemůže souhlasit, zvláště v okamžiku, kdy právě tento důvod lze podřadit pod pojem humanitární, na který je pamatováno v ustanovení § 14 zákona o azylu. V domovském státě stěžovatelky si nelze zajistit jakékoliv zaměstnání spojené s obživou. Žádost o azyl podala až v okamžiku, kdy ji bylo uděleno správní vyhoštění a to bez možnosti vyjádřit se ke všem skutečnostem. Udělení humanitárního azylu v případě stěžovatelky správní orgán nezvažoval, neprovedl taktéž žádné šetření v domovském státě, aby tak prokázal či vyvrátil stěžovatelkou tvrzené skutečnosti. Nezabýval se tím, zda Bělorusko je demokratickým státem, kde jsou dodržována lidská práva a zda nejsou obyvatelé pronásledováni proto, že zemi opustili.

Správní orgán nevyvinul žádné úsilí ke zjištění pravdivosti stěžovatelkou tvrzených skutečností a přesto rozhodl negativně. Dle stěžovatelky rozhodoval na základě neúplně zjištěného skutkového stavu, a nekompletního spisového materiálu.

Na základě výše uvedeného navrhuje zrušení napadeného rozhodnutí soudu a vrácení věci k dalšímu řízení. Součástí podané kasační stížnosti je i návrh stěžovatelky na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve smyslu ust. § 107 s. ř. s.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti vyjádřil dne 15. 8. 2005, kdy ve svém podání popřel oprávněnost kasační stížnosti, odkázal na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatelky. Žalovaný neakceptuje stěžovatelkou vyslovené hodnocení nespokojenosti s ekonomickou situací v zemi původu jako důvodu pro udělení humanitárního azylu. Zdůrazňuje, že výrok o udělení či neudělení humanitárního azylu je vázán na ustanovení § 12 zákona. V daném případě byla žádost stěžovatelky zamítnuta jako zjevně nedůvodná. Navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkladný účinek nepřiznat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může

přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 23. 11. 2004 na základě žádosti, v níž jako důvod opuštění vlasti stěžovatelka uvedla, že měla rodinné potíže. Matka je alkoholička, která se nestará o rodinu, zve si společnost domů. Doplnila, že přespávala na ulici a kvůli matce přestala chodit do školy. V Bělorusku si nemůže najít práci a vrátit se tam nechce. Dne 30. 11. 2004 byl se stěžovatelkou za účelem spolehlivého zjištění skutečného stavu věci sepsán za přítomnosti tlumočníka z ruského jazyka protokol o pohovoru k žádosti o udělení azylu. Stěžovatelka do protokolu upřesnila, že je v podstatě bezdomovec, i když bydlí u své sestry. Matka stěžovatelka si vodila společnost domů, a při jedné z akcí byla stěžovatelka ve věku 16 let známým matky znásilněna. Stěžovatelka tuto záležitost dále nijak neřešila, byla doma a nikam nevycházela. Stěžovatelka často přespávala na ulici, trpěla hlady a neutěšenými materiálními podmínkami v rodině, neboť matka neplatila poplatky za nájem, elektřinu, topení atd. Stěžovatelka několikrát zavolala na policii, která opilou matku odvedla a poté propustila. Stěžovatelka také záležitost konzultovala na místním oddělení policie, kde konstatovali, že jsou takové skandály běžné a snažili se jí pomoci radou, aby matka podstoupila protialkoholní léčeni, s čímž matka nesouhlasila. Stěžovatelka po dosažení zletilosti setrvala v domě matky, snažila se najít práci. Tuto nenašla, neboť neměla potřebné vzdělání. Neměla tedy žádné výdělky a od matky se odstěhovat nemohla. Kamarádka z ČR ji poslal pozvánku a ona pak pracovala jako číšnice a pobývala v penzionu v Ž. R. O azyl ihned po příjezdu nepožádala, neboť o této možnosti nevěděla. Jiné potíže ve vlasti neměla. Žádné dokumenty na podporu svých tvrzení nedoložila.

Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 2. 12. 2004 rozhodnutí, kterým žádost stěžovatelky o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou v souladu s ustanovením § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť stěžovatelka neuváděla skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu.

Stěžovatelka rozhodnutí žalovaného napadla žalobou. Krajský soud žalobu zamítl. Dospěl k závěru, že skutkový stav byl zjištěn správně, žalovaný si opatřil potřebné podklady pro rozhodnutí a v souladu se zákonem zamítl žádost stěžovatelky o udělení azylu s odkazem na ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu jako zjevně nedůvodnou, když tato neopustila zemi původu z důvodů pronásledování za uplatnění politických práv a svobod či ze strachu z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině či zastávání určitých politických názorů, nýbrž z důvodu neutěšených rodinných poměrů a z důvodu ekonomických potíží.

V kasační stížnosti stěžovatelka výslovně uplatňuje důvod obsažený v ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když má za to, že žalovaný v jejím případě rozhodoval na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu a neúplného spisového materiálu.

Z obsahu kasační stížnosti Nejvyšší správní soud usoudil, že stěžovatelka dovozuje taktéž důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nesprávné posouzení právní otázky, když v kasační stížnosti vyjadřuje nesouhlas se závěrem soudu, který konstatoval, že důvody stěžovatelkou uvedené nelze podřadit pod důvody zakotvené v ustanovení § 12 zákona o azylu. Dle stěžovatelky splňuje podmínky pro udělení azylu humanitárního.

S naplněním namítaných kasačních důvodů se Nejvyšší správní soud neztotožňuje.

Při posuzování předmětných námitek vycházel Nejvyšší správní soud z níže uvedených ustanovení zákona o azylu.

Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 2 odst. 5 cit. zákona ve znění platném ke dni rozhodnutí se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Dle ustanovení § 14 zákona o azylu, jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Podle ust. § 16 odst. 1 písm. g) cit. zákona se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12.

Z výše citovaných ustanovení zákona vyplývá, že správní orgán má povinnost zjišťovat podmínky pro udělení azylu dle ust. § 12 zákona o azylu pouze v případě, že žadatel o azyl důvody zde uvedené alespoň tvrdí. V daném případě však stěžovatelka ve správním řízení netvrdila, že je v zemi svého původu pronásledována za uplatňování politických práv a svobod nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti či příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Bezprostředním důvodem žádosti o azyl byly v daném případě problémy ekonomické a tíživé rodinné poměry. Důvody tvrzené stěžovatelkou ve správním řízení nejsou z hlediska aplikace azylového zákona právně relevantními. Za této situace žalovaný správní orgán a následně ani krajský soud povinnost zjišťovat důvody pro udělení azylu dle ust. § 12 zákona o azylu neměli.

Pokud se stěžovatelka domnívá, že žalovaný pochybil, když stěžovatelce neudělil humanitární azyl, nelze s ní souhlasit.

Žalovanému v daném případě nepříslušelo hodnotit azylové důvody podle § 14 zákona o azylu, neboť žádost stěžovatelky zamítl jako nedůvodnou. Zamítnutím žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné je konečným rozhodnutím ve věci bez toho, aniž by byla zjišťována existence některého z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona. Podmínkou pro rozhodování o udělení azylu z některého z důvodů předvídaných v ustanoveních § 13 a § 14 zákona je přitom nezjištění existence důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona a neudělení azylu podle tohoto ustanovení. Správní orgán v dané věci správně zamítl žádost o azyl jako zjevně nedůvodnou a v takovém případě se však již v odůvodnění svého rozhodnutí nemusel zabývat posouzením o splnění či nesplnění podmínek podle § 14 zákona

o azylu, stejně tak nemusel posuzovat stav dodržování lidských práv v zemi původu stěžovatelky.

Shodně s názorem krajského soudu Nejvyšší správní soud neshledal, že by žalovaný postupoval v rozporu se zákonem o azylu, pokud podmínky pro udělení humanitárního azylu v případě stěžovatelky neposuzoval.

Námítka stěžovatelky směřující k nečinnosti žalovaného, který nevyvinul jakékoliv úsilí ke zjištění pravdivosti stěžovatelkou uváděných skutečností a taktéž neučinil žádná vlastní šetření, aniž by stěžovatelka konkretizovala, jaké důkazy měl žalovaný provést či jakým směrem měl svá zjištění zaměřit, není opodstatněná. Z žádného zákonného ustanovení nelze dovést, že by správní orgán byl povinen prokazovat z vlastní iniciativy žadatelova tvrzení. Důkazní břemeno v azylovém řízení vázne na žadateli. Povinností správnímu orgánu zákonem uloženou ustanovením § 32 zákona č. 71/1967 Sb. správního řádu, je zjistit skutečný stav věci, a to pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Žalovaný za situace, kdy stěžovatelka netvrdila a neuvedla žádné skutečnosti, které by svědčily o možném pronásledování z právně relevantních důvodů zakotvených v ustanovení § 12 zákona o azylu, postupoval v souladu se zákonem, když aplikoval ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu a žádost stěžovatelky zamítl jako zjevně nedůvodnou. Ve správním spise je založena žádost o udělení azylu, vlastnoručně psané důvody žádosti, jakož i protokol o pohovoru k žádosti o udělení azylu. Informace obsažené v těchto listinách jsou dostatečným podkladem pro vydání rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť z nich jednoznačně vyplývá absence tvrzení relevantních důvodů, která je podmínkou aplikace citovaného ustanovení. V daném případě důvody uvedené opakovaně stěžovatelkou ve správním řízení, tj. problémy ekonomické a rodinné, nelze podřadit pod některý z důvodů uvedených v ust. § 12 cit. zákona. Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného je seznatelným způsobem zřejmé, které skutečnosti byly jeho podkladem i jakými úvahami byl veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě nichž rozhodoval. Rovněž je z něj zřejmé, proč žalovaný žádost stěžovatelky o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou. Žalovaný své povinnosti zjistit přesně a úplně skutečný stav věci, dostál a opatřil si potřebné podklady pro rozhodnutí. Podle názoru Nejvyššího správního soudu je rozhodnutí žalovaného vydáno v souladu se zákonem a je také dostatečným způsobem odůvodněno. S ohledem na důvody žádosti na zahájení řízení o udělení azylu uváděné stěžovatelem je třeba rozsah provedeného dokazování považovat za zcela dostačující.

Stěžovatelka v podané kasační stížnosti dále namítá neúplnost spisového materiálu. V řízení před krajským soudem však stěžovatelka toto tvrzení zpochybňující rozhodnutí žalovaného neuvedl. V textu žaloby (která, jak soud podotýká, byla sepsána na standardním formuláři pro žalobce v azylových věcech) se omezila pouze na obecné výtky týkající se procesních pochybení žalovaného správního orgánu v průběhu řízení o udělení azylu. Poukaz na neúplnost spisového materiálu je tak v řízení před kasačním soudem novou skutečností. Nejvyšší správní soud nemůže ze shora uvedených důvodů přihlížet k výše uvedené stížnostní námitce, neboť se jedná o nově namítaný důvod neuplatněný v řízení před krajským soudem. Je zřejmé, že tato skutečnost nebyla uplatněna v řízení před krajským soudem, ač uplatněna být mohla a tvoří z tohoto pohledu novum ve smyslu § 109 odst. 4 s. ř. s. Nejvyšší správní soud ve smyslu výše citovaného ustanovení nepřihlížel při rozhodování ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění namítaných důvodů kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., když naopak shledal, že Krajský soud v Ostravě nepochybil, jestliže žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Protože stěžovatelka neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra ČR, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. března 2006

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu